

Rechtspraak

3 Ontvankelijkheid. Geen beklag mogelijk tegen weigering van directeur opgave te doen van de inkooprijzen van de producten uit de inrichtingswinkel; Pbw, art. 60 lid 1. (Beroepscommissie 27 juli 2009, 08/3028/GA; De Wild, Rutten, Bleichrodt en De Bruin, secr.)

Post alia

De feiten

Bij tussenuitspraak van de beroepscommissie van 7 mei 2009 (...) is de behandeling van de zaak aangehouden met het oog op een poging tot bemiddeling als in die beschikking omschreven. In een bijeenkomst op 12 mei 2009 van de beklagcommissie (...) met klager, een lid van de gedeco en de beheerder van de inrichtingswinkel is afgesproken de prijzen van 72 producten die op de lijst 2009 van de inrichtingswinkel staan vermeld te onderzoeken. (...) Op 14 mei 2009 heeft de beroepscommissie de digitale uitdraai ontvangen van de geselecteerde producten, waarop de inkoopprijs, de verkoopprijs, het geldende belastingtarief en de winstmarge staan vermeld. Deze digitale uitdraai is aan klager en zijn raadsman toegezonden. Klagers raadsman heeft bij brief van 2 juni 2009 een nadere reactie gezonden.

De standpunten

Namens klager is in beroep het tegenover de beklagcommissie ingenomen standpunt als volgt toegelicht. In de gehouden steekproef zijn de prijzen van 72 producten die op de lijst 2009 van de leverancier

[A] staan vermeld onderzocht in het kader van de brief van 3 juli 2008 van de directeur van genoemde locatie op gehanteerde winstmarges ten opzichte van de inkooprijzen. Gebleken is dat ten aanzien van een aantal producten een hogere winstmarge geldt dan eerder aangegeven. In verband daarmee verzoekt klager om alle door [A] aangeboden producten op deze manier onder de loep te nemen.

De directeur heeft in beroep zijn tegenover de beklagcommissie ingenomen standpunt als volgt toegelicht. De inrichtingswinkel wordt gerund door de inrichting. De producten worden ingekocht bij een externe winkelier, de Sligro.

De beoordeling

De beroepscommissie stelt voorop dat in de onderhavige penitentiairrechtelijke rechtsgang in dit geval geen plaats is voor een klacht van een gedetineerde over de weigering van de directeur opgave te doen van de inkooprijzen van de producten uit de winkel. De beklagcommissie heeft klager derhalve met juistheid niet-ontvankelijk in zijn beklag verklaard.

Ten overvloede overweegt de beroepscommissie dat de voorzitter van de beklagcommissie door tussenkomst van de beroepscommissie bemiddeld heeft en klager met medewerking van de directeur in de gelegenheid heeft gesteld steekproefsgewijs van de inkoopprijs van de producten uit de winkel kennis te nemen. De beroepscommissie [is] van oordeel dat de directeur aldus op een redelijke wijze – onverplicht – inzicht heeft verschaft in de door hem gehanteerde marges tussen in- en verkoopprijzen.

De uitspraak

De beroepscommissie verklaart het beroep ongegrond en bevestigt de uitspraak van de beklagcommissie.

NOOT

Voor in de inrichting verrichte arbeid ontvangen gedetineerden loon. Zij hebben de mogelijkheid om de zeer bescheiden revenuen –het uurloon bedroeg € 0,64 ten tijde van de hierboven afgedrukte uitspraak– bijvoorbeeld in de inrichtingswinkel te spenderen. In deze zaak stelde de klager zich op het standpunt dat de winkel van de inrichting waar hij gedetineerd was te grote winstmarges hanteerde. In verband daarmee verzocht hij de directeur om de inkooprijzen van winkelartikelen openbaar te maken. De directeur weigerde dat. Tegen deze weigering diende de klager een klaagschrift in. De beklagcommissie oordeelde dat hier geen sprake is van een beslissing die de directie van de inrichting op de voet van artikel 60 eerste lid Pbw jegens de klager heeft genomen, zodat de klager niet in het beklag kon worden ontvangen. Ten overvloede merkte de beklagcommissie op dat de commissie van toezicht in het kader van haar beleidsmatige toezichttaak aandacht zal besteden aan de bepaling van de winkelprijzen van de inrichtingswinkel.

De klager nam daarmee geen genoegen en diende een beroepschrift in. Naar aanleiding van dat beroepschrift intervierde de beroepscommissie, welke interventie resulteerde in een toezegging van de beheerder van de inrichtingswinkel om van 72 steekproefsgewijs geselecteerde producten een overzicht te verschaffen waarop de inkooprijzen, de verkoopprijzen, het geldende belastingtarief en de winstmarge zouden worden vermeld.

Formeel is in deze zaak de vraag aan de orde of de weigering van de inrichtingsdirecteur om inzage te verlenen in de inkooprijzen van producten uit de inrichtingswinkel kan worden aangemerkt als een de gedetineerde betreffende door

de directeur genomen beslissing in de zin van artikel 60, eerste lid, Pbw. In navolging van de beklagcommissie beantwoordt de beroepscommissie deze vraag ontkennend, althans 'in dit geval'. Dat roept de vraag op of er, in de praktijk, andere gevallen denkbaar zijn waarin de genoemde vraag bevestigend zou moeten worden beantwoord. Voor de hand ligt dat niet.

Belangrijker is dat de beroepscommissie materieel de gelegenheid te baat neemt om inzicht te (doen) verkrijgen in de inkooprijzen en daarmee een mogelijke bron van onrust onder gedetineerden kanaliseert. Daarmee geeft de beroepscommissie een belangrijk signaal af –zoals de beklagcommissie dat ook op de hierboven omschreven wijze deed– en toont zij zich terecht gevoelig voor de bijzondere dynamiek die onrust in een inrichting kan creëren.

De uitspraak legt voorts een breder maatschappelijk aspect bloot, dat bestaat in de gevoelde behoefte om bij publieke instanties gehoor te vinden voor een klacht tegen onwelgevallige beslissingen of tegen een gebrek aan transparantie van overheidszijde. Mijn uiterst bescheiden ervaring als raadsheer-plaatsvervanger in artikel 12 Sv-zaken heeft mij geleerd dat een klacht over niet-vervolgving in voorkomende gevallen niet zozeer is ingegeven door onvrede over het feit dat het openbaar ministerie niet tot vervolging is overgegaan, als wel door het 'eenvoudigweg' verstoken blijven van informatie over (de voortgang van) de zaak en over de door de overheidsinstanties in de zaak ondernomen handelingen en het daaruit voortvloeiende gevoel dat de overheid geen aandacht heeft voor deze (als zeer belangrijk ervaren) zaak. Ook al biedt het recht niet altijd een (duidelijke) ingang –ombudsmanprocedures daargelaten– voor het redresseren van dergelijke klachten, dan nog is het een goede zaak dat de rechter zich er in woord en gebaar gevoelig voor betoont.

T. Kooijmans